

به نام خدا

جایگاه حفظ میراث فرهنگی در ایران

مؤلفان :

امراه شیخانی

فاطمه شیخانی

انتشارات ارسطو

(سازمان چاپ و نشر ایران - ۱۴۰۲)

نسخه الکترونیکی این اثر در سایت سازمان چاپ و نشر ایران و اپلیکیشن کتاب رسان موجود می باشد

chaponashr.ir

سرشناسه: شیخانی، امراله، ۱۳۷۹
عنوان و نام پدیدآور: جایگاه حفظ میراث فرهنگی در ایران / مولفان امراله شیخانی، فاطمه شیخانی.
مشخصات نشر: انتشارات ارسطو (سازمان چاپ و نشر ایران)، ۱۴۰۲.
مشخصات ظاهری: ۱۹۱ ص.
شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۳۳۹-۷۴۸-۶
وضعیت فهرست نویسی: فیبا
یادداشت: کتابنامه: ص ۱۹۱-۱۸۳.
موضوع: ایران - حفظ میراث فرهنگی
شناسه افزوده: شیخانی، فاطمه، ۱۳۸۳
رده بندی کنگره: GV۷۴۴
رده بندی دیویی: ۸۳۳
شماره کتابشناسی ملی: ۹۵۱۴۲۰۳
اطلاعات رکورد کتابشناسی: فیبا

نام کتاب: جایگاه حفظ میراث فرهنگی در ایران
مولفان: امراله شیخانی - فاطمه شیخانی
ناشر: انتشارات ارسطو (سازمان چاپ و نشر ایران)
صفحه آرای، تنظیم و طرح جلد: پروانه مهاجر
تیراژ: ۱۰۰۰ جلد
نوبت چاپ: اول - ۱۴۰۲
چاپ: زیرجد
قیمت: ۱۷۳۰۰۰ تومان
فروش نسخه الکترونیکی - کتاب رسان:
<https://chaponashr.ir/ketabresan>
شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۳۳۹-۷۴۸-۶
تلفن مرکز پخش: ۰۹۱۲۰۲۳۹۲۵۵
www.chaponashr.ir

فهرست مطالب

۵ اشاره ای به آثار باستانی شهرستان دشتستان
۶ دوران پس از اسلام تا صفویه
۶ دوران صفویه تاکنون
۷ خوانین برازجان
۱۰ پیشینه تاریخی
۱۰ سعدآباد در دوران معاصر
۱۳ بخش تنگ ارم
۱۴ بخش بوشکان
۱۶ قلمرو امپراطوری ساسانی
۱۷ علل سقوط ساسانیان
۱۹ طبقات در دوره ساسانیان
۲۱ سر اسب نقره و طلا کاری شده، قرن چهارم
۳۳ آثار بجا مانده از صفویان در دشتستان
۳۳ دوره قاجاریه
۳۴ آثار بجا مانده از این دوره (قاجاریه)
۳۷ دوره هخامنشیان
۴۰ کمبوجیه دوم
۴۲ آثار دوره هخامنشیان در دشتستان
۵۰ ساخت بتن سبک ۲۵۰۰ سال پیش در ایران
۵۱ آثار هزاره ۳ (پیش از میلاد) در دشتستان
۵۳ آثار دوره تیموریان در دشتستان

دوره پس از اسلام	۵۴
آثار دوره پس از اسلام در دشتستان	۵۶
مقدمه	۶۱
میراث فرهنگی به مفهوم عام	۶۳
تاریخچه	۸۳
حمایت از میراث فرهنگی در حقوق ایران:	۸۹
۱- میراث فرهنگی در ایران قبل از انقلاب اسلامی:	۸۹
۲- میراث فرهنگی در ایران پس از انقلاب اسلامی	۹۳
ب) حفاری	۱۰۷
خرید و فروش	۱۱۲
فصل ۲: حمایت دولت از میراث فرهنگی	۱۱۷
مبحث اول: سازمان‌های حمایت کننده در کشور	۱۱۷
ب) اهداف و وظایف سازمان	۱۱۸
ج) ارکان سازمان	۱۱۹
مبحث سوم: پیوستن ایران به معاهدات و سازمان‌های بین المللی	۱۳۳
معاهدات بین المللی	۱۳۷
مبحث اول: کنوانسیون حمایت از اموال فرهنگی در مخاصمات مسلحانه «۱۹۵۴ یونسکو»	۱۳۷
فصل سوم: سازمان‌های بین المللی	۱۶۳
مبحث اول: شورای بین المللی موزه‌ها(.....)	۱۶۳
مبحث دوم: مرکز بین المللی مطالعه، مرمت و حفاظت از اموال فرهنگی	۱۷۱

اشاره ای به آثار باستانی شهرستان دشتستان

شهرستان دشتستان از قدیمی‌ترین شهرستان‌های ایران می‌باشد. دشتستان از قدیمی‌ترین مناطق ایران است که جغرافی دانان از آن به نام دستقان یاد کرده‌اند و آن را جز نواحی گرمسیرات فارس ذکر کرده‌اند. اصطخری آن را از نواحی اردشیر خوره که یکی از کوره‌های پنج‌گانه فارس قدیم بوده محسوب داشته است.

شهرستان دشتستان در شرق استان بوشهر از جنوب به شهرستان دشتی، از مغرب به شهرستان بوشهر و تنگستان از شمال غرب به شهرستان گناوه و از مشرق و شمال شرق به استان فارس منتهی می‌شود.

خرما مهم‌ترین محصول کشاورزی این منطقه بوده و نقش مهمی در اقتصاد این شهرستان و استان و کشور دارد.

بزرگ‌ترین شهر غیر ساحلی استان و دومین شهر پرجمعیت استان می‌باشد که در ۶۵ کیلومتری شمال شرق بندر بوشهر و بر سر راه ارتباطی و بازرگانی شیراز - کازرون - بوشهر و در ارتفاع ۸۰ متری از سطح دریا واقع شده است. نام‌های قدیم شهر به ترتیب تا او که برازگان و برازجان بوده است. برازجان یکی از مراکز تمدنی در دوران ایلامی به شمار می‌آید. دژ برازجان، بزرگ‌ترین بنای تاریخی استان بوشهر می‌باشد

تاریخ برازجان به سه دوره تقسیم می‌شود:

تاریخ پیش از اسلام

صدر اسلام تا صفویه

صفویه تا کنون

دوران پیش از اسلام

سابقه‌ی شهر برازجان به دوران ایلامی بازمی‌گردد. در دهه ۱۳۵۰ شمسی به طور تصادفی کاخ زمستانی کوروش بزرگ در چرخاب برازجان کشف گردید. همچنین بقایای کاخ دیگری نیز به نام بردک سیاه کشف شده است.

هنگام حمله اعراب به دشتستان، مردم محلی مقاومت کردند تا اینکه در جنگ گناوه شکست خوردند و رهبرشان نیز کشته شد.

دوران پس از اسلام تا صفویه

در دوران اسلامی برازجان رونق یافت. ابوالقاسم بن احمد جیحانی جغرافی‌دان قرن چهارم هجری در کتاب اشکال‌العالم نام برازجان را در کنار شهرهای فارس قدیم مانند کازرون و کمارج آورده است. برازجان در این دوره چند بار تخریب و بازسازی شده است.

دوران صفویه تاکنون

اولین تفنگچیان ایران در دوران صفویه از مردم جنوب و دشتستان بودند. در دوره افشاریه مردم برازجان علیه نادرشاه شوریدند.

حدود ۳۰۰ سال پیش شخصی به نام حسین‌خان بر دشتستان حکومت می‌کرد. یکی از خادمان وی به نام ملاعلی از او تقاضا کرد تا یک آبادی احداث کند که به وی اجازه داده شد. ملاعلی بر روی خرابه‌های شهر قدیمی برازجان، شهر جدیدی بنا کرد. برازجان جدید به دلیل موقعیت جغرافیایی‌اش به سرعت پیشرفت کرد و بر جمعیت آن افزوده شد. حسین‌خان با عدم پرداخت خراج از سوی برازجان مواجه شد و به آن یورش برد و شهر را تخریب و مردم شهر را کشتار نمود. مردم شهر برازجان را دوباره در محله «چاه آب خطیری» بازسازی کردند؛ اما حسین‌خان دوباره به شهر تاخت و آن را ویران کرد. سپس شاه منصور پسر ملاعلی در محله قلعه شهر را بازسازی نمود و مستحکم ساخت. در سومین حمله حسین‌خان به شهر، منصور خان با یارانش به مقابله او شتافت و در جنگی که در بنداروز درگرفت برازجانی‌ها پیروز شدند و بدین ترتیب شهر از خطر نجات یافت.

در دوران زندیه، برازجان و دشتستان رو به اعتلا گذاشت. لطفعلی خان زند در هنگام نبرد با قاجاریان به برازجان پناه آورد و ۳۰۰ تفنگچی به کمکش آمدند. در دوران قاجار نیز در کتاب‌های مختلف از جمله فارسنامه ناصری و سفرنامه‌های مختلف از جمله لرد کرزن، محمدعلی سیاح محلاتی و... درباره‌ی قصبه برازجان یا شهر برازجان اشاراتی وجود دارد.

خوانین برازجان

معروفترین خان‌های برازجان سالم‌خان و میرزا محمدخان غضنفرالسلطنه برازجانی هستند.

سالم‌خان فردی نیکوکار بود و خدماتی ارزنده در زمان خود به مردم برازجان کرد؛ از جمله حمام سالم‌خانی و قنات سالم‌خانی که سال‌ها مورد استفاده مردم بود. میرزا محمدخان دارای نبوغ سیاسی بود و ذوق شاعرانه داشت. در جریان جنگ جهانی اول وی رشادت‌ها کرد و با انگلیسی‌ها در تنگه چغادک جنگید. او در جریان خلع سلاح جنوب در زمان پهلوی از خود مقاومت نشان داد و سرانجام در سال ۱۳۰۸ به دست عاملان پهلوی و با زبان روزه در منطقه پشت‌کوه کشته شد و در شاه پسر مرد به خاک سپرده شد.

بر اساس سرشماری رسمی سال ۱۳۹۵ این شهر با جمعیت ۱۱۰۵۶۷ نفر، دومین شهر پرجمعیت استان بوشهر است.

بیشترین رشد جمعیت برازجان بین سال‌های ۵۵ تا ۶۵ بود که از ۳۱۶۱۱ به ۶۷۰۵۲ نفر رسید. افزایش نرخ جمعیت برازجان بیشتر به خاطر مهاجرت روستاییان به شهر بوده است.

این شهرستان دارای ۵ بخش می‌باشد:

۱- سعدآباد

۲- آبپخش

۳- شبانکاره

۴- تنگ ارم

۵- بوشکان

۱- سعدآباد

بخش سعدآباد یکی از بخش‌های شهرستان دشتستان و دومین بخش بزرگ در استان بوشهر در جنوب کشور ایران است

سعدآباد از بخش‌های شهرستان دشتستان است که در شمال این شهرستان واقع شده و وسعت این بخش ۹۴۷ کیلومتر مربع که ۳/۱۵ درصد از شهرستان دشتستان را شامل می‌شود و بین ۷ و ۵۱ تا ۱۲ و ۵۱ طول شرقی و ۲۰ و ۲۹ تا ۴۱ و ۲۹ عرض شمالی با ارتفاع ۵۰ متر از سطح دریا قرار دارد. بخش سعدآباد دارای ۲۷ روستای مسکونی و ۱۰ روستای غیرمسکونی و دو دهستان وحدتیه و زیراه می‌باشد. دو رودخانه دالکی در قسمت شرقی و شاپور در قسمت شمال و غرب آن واقع است که سالیانه ۴۰۰ میلیون متر مکعب آب در مسیر خود جابجا نموده و ۱۸۰۰۰۰۰ اصله نخل را سیراب می‌کند بنابر سرشماری مرکز آمار ایران، جمعیت بخش سعدآباد شهرستان دشتستان در سال ۱۳۸۵ برابر با ۳۲۱۸۸ نفر بوده است.

سعدآباد از بخش‌های مهم شهرستان دشتستان است که در شمال این شهرستان واقع شده و وسعت آن ۱۰۰۰ کیلو متر مربع است که ۳/۱۵ درصد از دشتستان را شامل می‌شود. بخش سعدآباد از شمال و مشرق به استان فارس، از مغرب به بخش شبانکاره و از جنوب به رودخانه دالکی محدود می‌شود.

رودخانه‌های دالکی و شاهپور به ترتیب در سراسر مشرق و مغرب این بخش جریان دارن و پس از پیوستن به یکدیگر در محل دورودگاه به منطقه حالتی جزیره گونه می‌دهند. فاصله این شهر تا برازجان، مرکز شهرستان دشتستان ۲۴ کیلو متر و تا بندر بوشهر، مرکزیت استان ۸۰ کیلومتر می‌باشد. سعدآباد بر روی طول جغرافیایی ۵۱ درجه و عرض جغرافیایی ۲۹ درجه قرار دارد.

ارتفاع متوسط این منطقه حدود ۵۰ متر از سطح دریا می‌باشد. هوای منطقه از اواسط بهار تا پایان تابستان گرم و خشک و در فصل پاییز و زمستان معتدل و بهاری می‌باشد. بخش سعدآباد دارای ۱۷ روستای مسکونی، ده‌ها آبادی و ۲ دهستان وحدتیه و زیراه می‌باشد.

عمده پوشش گیاهی سعدآباد از نو گیاهان گرمسیری نظیر درخت نخل، گز، کنار و کهور می‌باشد. از لحاظ اقتصادی درآمد بیشتر مردم منطقه بر اساس کشاورزی و از فروش محصولات نخل، خرما و رطب می‌باشد.

در بخش سعدآباد بر اساس آمار اداره آبیاری بیش از ۱۵۰۰۰۰۰ اصله نخل وجود دارد. سد شبانکاره که در سال ۱۳۱۹ خورشیدی بر رودخانه شاهپور در کنار شهر سعدآباد ساخته شده و سد سرقنات در نزدیکی روستای سرقنات از زیباترین مناظر منطقه هستند و از نظر آبیاری درختان خرما و اراضی کشاورزی نقش مهمی دارند. وجه تسمیه شهر سعدآباد:

این شهر در ابتدا به نام ((محمدآباد)) خوانده می‌شد، در سال ۱۳۰۸ قمری توسط اسماعیل خان شبانکاره ای به سعدآباد تغییر نام یافت. در آن زمان منطقه سعدآباد به قسمتی از تیول محمد حسن خان سعدالملک مافی بود و اسماعیل خان کارگزار او محسوب می‌شد. محمد حسن خان مافی برادر کوچک حسینقلی خان نظام السلطنه مافی بود که از سال ۱۳۰۵ - ۱۳۰۸ حکمران بوشهر و بنادر بود.

چگونگی شکل گیری سعدآباد:

در اوایل دوران قاجاریه شخصی به نام ((ملا محمد)) از نودان (نام یکی از دهستان‌های سه گانه بخش کوهمره شهرستان کازرون، بین تنگ ابوالحیات و قائمیه) بعلت اختلاف و درگیری با خوانین منطقه متواری شده و به اتفاق خانواده و بستگان خود به روستای دورودگاه از توابع بلوک زیراه مهاجرت نموده و به شغل دامداری مشغول می‌شود. پس از چندسال سکونت در دورودگاه خان زیراه به او پیشنهاد می‌دهد به دره ای به نام ((عربو)) در جنوب سعدآباد فعلی، کوچ کرده و سکونت اختیار کند. این دره در مسیر راه کاروان رویی قرار داشت و بیشتر اوقات کمین گاه راه زنان بود که افراد و کاروان‌ها را غارت می‌کردند. منظور خان زیراه از این اقدام این بود که آبادی مختصری به وجود آورد برای امنیت و جلوگیری از غارت دزدان. به مرور زمان افراد دیگری هم به مناسبت‌هایی به این منطقه مهاجرت کرده و این مکان به نام بنیان گذار آن ((محمد آباد)) معروف می‌گردد. در کتاب فارس نامهٔ نصری، تألیف میرزا حسن فسایی که در عصر ناصرالدین شاه، در باب تاریخ و جغرافیای فارس نوشته شده، از قریه محمد آباد نام برده و آن را در یک فرسخی جنوب غربی زیراه معرفی می‌کند.

پیشینه تاریخی

شهر سعدآباد وارث شهر تاریخی توز (توج) است. این شهر در عصر ساسانی از رونق و اعتبار بسیار برخوردار بود و پارچه‌های توزی به تمام نقاط ایران و جهان صادر می‌شد. جغرافی دانان، مورخین و شاعران در قرون اول هجری در آثار خود از این شهر یاد کرده‌اند.

شهر توز در سال نوزدهم هجری به دست ((حکم بن عاص)) گشوده شد و پس از آن قومی عرب در آن ساکن شدند و تا اوایل قرن چهارم هجری قمری آبادان بود. پس از آن به دلایلی نامعلوم به تدریج از رونق و رواج آن کاسته گردید.

سال‌ها پس از ویرانی شهر توز، شخصی به نام ((حاج محمد قطیف)) همراه با زن و فرزندان از بحرین به این منطقه آمد و در شمال خرابه‌های شهر باستانی توز سکونت اختیار نمود. وی بین روستاهای برمک، هله‌په ای و زیراه فعلی ساختمانی احداث نمود. پیشکار وی به نام ((کربلایی ولی)) پس از مرگ حاج محمد چشم طمع به اموال او و دخترانش دوخته بود. سرانجام هر دو دختر را که حاضر به همسری وی نشده بودند، به قتل رسانید؛ که در آرامگاه پیر هدا ف دفن شدند.

بعد از آن کربلایی ولی و فرزندان بیش از یک قرن در ولایات دورودگاه، نظر آقا، عمویی و زیراه حکومت کردند. املاک زیراه و شبانکاره پس از آن جزوه تیول حسینقلی خان نظام السلطنه مافی (سعدالملک اول) و محمد حسن خان (سعدالملک دوم) قرار گرفت.

سعدآباد در دوران معاصر

مردم سعدآباد در جنبش‌های سیاسی و اجتماعی دوران معاصر، نقش مهمی داشته‌اند؛ از جمله نهضت ملی شدن نفت، که در حمایت از نهضت و رهبر آن دکتر محمد مصدق پس از کودتای ۲۸ مرداد ۳۲ خورشیدی تعدادی از مردم سعدآباد دستگیر و روانه زندان شدند. در دوران ستم فئودالی در اعتراض به ظلم و ستم خوانین که با گرفتن بهره مالکانه موجب فقر مردم می‌شدند قیام‌هایی روی داد که مهم‌ترین آنها به قیام‌های ((جاقاش)) و ((گله‌میرو)) معروف است. دهقانان با هماهنگی قبلی در محلی به نام جاقاش و گله میرو جمع

شدند که فئودال‌ها با همکاری نیروی ژاندارمری دهقانان را با خشونت و بی رحمی سرکوب نمودند که تعدادی شهید و زخمی شدند.

در جریان انقلاب اسلامی مردم سعدآباد در استان بوشهر پیشگام بودند که در روز ۱۲ دی ۵۷ سه نفر شهید و تعدادی زخمی شدند.

در جنگ تحمیلی عراق علیه ایران هم مردم سعدآباد همگام با سایر نقاط ایران در جبهه‌های جنگ حضور فعالی داشتند که با تقدیم ده‌ها شهید وفاداری خود در دفاع از میهن را به اثبات رساندند.

برخی آثار باستانی، نقاط گردشگری و زیارتگاها:

الف) آثار باستانی:

- ۱- کاخ هخامنشی ((بردک سیاه)) در روستای دورودگاه
 - ۲- کاخ هخامنشی ((سنگ سیاه)) بین روستای جتوط و نظرآقا
 - ۳- آثار باقی مانده از شهر توز (توج) نزدیک به روستای زیراه
 - ۴- غارهای سنگی ((چهل خانه)) در شمال شهر سعدآباد در حاشیه رودخانه شاهپور
 - ۵- تل خندق در شهر وحدتیه که به احتمال زیاد مربوط به دوره صفویه می‌باشد (سکه شاه اسماعیل اول در آنجا پیدا شد)
 - ۶- قبرستان تاریخی بور نزدیک روستای سبا (کانسرخ)
 - ۷- آب انبار، قلعه و آسیاب‌های آبی در منطقه زیراه
 - ۸- آثار باقی مانده از سد شهر سبا بر رودخانه شاپور معروف به (کل غرون) که با استفاده از آجر ۴۰*۴۰ و ملات قیر ساخته شده است.
- ۲- آبپخش:

بخش آب‌پخش از توابع شهرستان دشتستان استان بوشهر می‌باشد. مرکز آن شهر آب‌پخش است. این بخش ۲ دهستان و ۱۲ روستا دارد. بخشداری آب‌پخش در ۱۸ مرداد ۱۳۸۸ بر اساس مصوبه هیئت وزیران شروع به کار نمود. بخش آب‌پخش بر اساس سرشماری سال ۱۳۹۵، ۱۳۲، ۲۳ تن جمعیت داشته‌است.

از سمت مغرب مرزهای بخش آب‌پخش تا سه راه روستای محمدی ادامه دارد، البته خود روستای محمدی جزء بندر ریگ می‌باشد. مرز بین بخش‌های آب‌پخش و سعدآباد رودخانه شاپور می‌باشد. دشت آب‌پخش، دشتی است مسطح که ارتفاعات قابل توجهی در آن به چشم نمی‌خورد و به طور کلی هر چه از سمت شمال شرق و شرق به طرف غرب و جنوب غرب حرکت می‌کنیم، از ارتفاع آن کم می‌شود و به دریای خلیج فارس نزدیک می‌شویم. این بخش از شمال به بخش شبانکاره، شرق به بخش سعدآباد، جنوب به دهستان زیارت (بخش مرکزی دشتستان) و دهستان انگالی (شهرستان بوشهر) و از سمت غرب به دهستان رودحله (در بخش ریگ شهرستان گناوه) محدود می‌شود. بخش آب‌پخش از شمال تا روستای میان‌دشت ادامه دارد، مرز آب‌پخش در جنوب تا انتهای پل کلل ادامه دارد و رودخانه جداکننده بخش آب‌پخش از بخش مرکزی برازجان می‌باشد.

۳- بخش شبانکاره:

شهر شبانکاره در فاصله ۹۵ کیلومتری شمال شرقی بوشهر قرار دارد. جُرج لوریمر در کتاب راهنمای خلیج فارس، شبانکاره را چنین معرفی می‌کند: «شبانکاره از مغرب به رود شور محدود است که آن را از حیات داوود جدا نموده و از شمال و مشرق به کوهستان خارج از مناطق ساحلی ایران محدود می‌گردد که این کوهسار در این قسمت موسوم به «طویسه» است و از جانب رودخانه حله آن را محدود می‌کند؛ بنابراین طول آن از شمال باختری - جنوب خاوری نزدیک به ۲۰ میل و عرض این شهر بر اساس سرشماری رسمی سال ۱۳۸۵، تعداد ۶,۹۷۵ نفر جمعیت داشته‌است. ساکنین این بخش از طوایف مختلفی تشکیل شده‌اند از جمله طوایف: محمدی، شبانکاره، اسماعیلی، قلی، خواجه، صالحی، نصرتی، دهدشتی، عسکری و شبانکاره از قدیم ده‌کهنه نام داشته و در دوران‌های باستان آن را بخشی از ایالت آنتان در دولت ایلام دانسته‌اند و پس از آن جزئی از منطقه پارس. بهرام‌آباد که هم اکنون محله‌ای از شهر آب‌پخش می‌باشد در عهد باستان تا اواخر ساسانیان شهر بزرگی بوده است که از روستای چهاربرج کنونی تا شهر شبانکاره جدید (دهکهنه قدیم) امتداد داشته و شبانکاره (دهکهنه) بازمانده‌ای از بهرام‌آباد بوده که در یک جنگ ویرانگر نابود شد و بعد از مدت‌ها

باقی مانده‌ای از شمالی‌ترین نقطه شهر را دهکهنه نامیدند. حاکم شبانکاره در قدیم اسماعیل خان (درگذشته ۱۳۴۴ ق) بود که منطقه را از سعدالملک اجاره کرده بود. اسماعیل خان آبادی سعدآباد را به افتخار سعدالملک در این منطقه بنا نمود پس از درگذشت اسماعیل خان، فرزندان محمدعلی خان و لطفعلی خان و پس از آن فرزندان محمد علی خان یعنی ملک منصور خان و اردشیر خان شبانکاره‌ای بر مناطق سعدآباد و شبانکاره حکومت کردند.

بخش تنگ ارم

تنگ ارم شهری است در استان بوشهر در جنوب ایران. شهر تنگ ارم مرکز بخش ارم از توابع شهرستان دشتستان است.

بر اساس آمار رسمی سرشماری سال ۱۳۹۰ جمعیت آن ۳۱۸۳ نفر (۷۳۱ خانوار) می‌باشد. تنگ ارم در ارتفاع ۸۵۹ متری از سطح دریا واقع شده است. این منطقه به خاطر داشتن آب و هوای مناسب، مقصد گردشگران زیادی شده است و سالانه تعداد زیادی گردشگر برای لذت بردن از طبیعت بی‌نظیر آن به این شهر سفر می‌کنند. نام پیشین آن رم الزیوان است. این منطقه جزو مناطق کوهستانی استان بوشهر است و تنها منطقه برفگیر استان بوشهر نیز است. تنگ ارم دشتی سرسبز است که در آن محصولات کشاورزی گندم، گوجه فرنگی، هندوانه کاشته می‌شود.

این منطقه در نزدیکی مرز استان فارس قرار دارد. مختصات جغرافیایی این منطقه بین " ۵۱° ۳۴' ۳۳" تا ۵۱° ۳۵' ۳۲" طول شرقی و " ۲۹° ۱۱' ۲۵" تا ۲۹° ۱۱' ۴۹" عرض شمالی واقع شده است. آب و هوای آن نیمه خشک است.

پوشش گیاهی منطقه تنگ ارم

از نظر پوشش گیاهی گونه‌های درختچه‌ای کنار، بوته‌های پایا نظیر گون، انواع گل گندم، شکر تیغال و انواع پیچک‌ها در این منطقه رشد می‌کند.

تنگ ارم زیستگاه انواع گونه‌های جانوری ارزشمند نظیر پازن، قوچ و میش، پلنگ و پرندگانی مانند کبک و تیهو است.

از جاهای دیدنی شهر تنگ ارم می‌توان به آبشار فاریاب، سد بزرگ ارم، آتشکده چم نرگسی، کوه‌های شتری، آب انبارهای ارم، کوشک اردشیر و گور دختر در پشت پر، چشمه حلقه و غیره اشاره کرد.

کوه‌های شتری از جاذبه‌های دیدنی این منطقه است که شکل ظاهری آنها عجیب است.

کوه‌های شتری در اث

تنگ ارم جغرافیایی کوهستانی از ادامه سلسله جبال زاگرس بوده با دشت‌های زود بازده کشاورزی و باغات سرسبز و ارتفاع آن از سطح دریا ۸۵۹ متر می‌باشد. تنها نقطه برف گیر در استان بوشهر بوده و یکی از مناطق خوش آب و هوای استان بوشهر است و قطب تولید گندم استان می‌باشد و کشت صیفی جات مانند گوجه فرنگی، هندوانه، و... در آن صورت می‌گیرد.

تنگ ارم شهری در استان بوشهر و در نزدیکی مرز با استان فارس قرار دارد. این شهر ضمن برخورداری از آب و هوایی نسبتاً مناسب، با داشتن مکان‌های تاریخی چندی از جمله آبشار فاریاب، کوه شتری، سدهای ارم و کوشک اردشیر و گور دختر در پشت پر (بزپر) گردشگران زیادی را جذب می‌نماید.

بخش بوشکان

بوشکان از نظر موقعیت جغرافیایی در جنوب شرقی شهرستان دشتستان واقع شده و فاصله آن تا مرکز شهرستان ۱۱۰ کیلومتر است. جمعیت ثابت و متمرکز این شه حدود ۶۵۰ خانوار و بالغ بر ۳۵۰۰ نفر می‌باشد که البته در چندین فصل از سال جمعیتی در حدود ۵۰۰۰ نفر در آنجا ساکن می‌شوند.

در شهرستان دشتستان بیش از ۵۰ اثر باستانی از حکومت‌های متفاوت بر جای مانده است. ۱- دوره ساسانیان:

ساسانیان در سالهای ۲۲۴ تا ۶۵۱ میلادی بودند. اصلیت شاهنشاهان ساسانی از استان پارس بود که بر قسمت بزرگی از غرب قاره‌ی آسیا تسلط پیدا کردند. پایتخت ساسانیان شهر تیسفون در نزدیکی بغداد در عراق امروزی بود. نام ساسانیان از ساسان می‌آید که آن نیز نام پدر بزرگ اردشیر پاپکان بنیانگذار خاندان ساسانیان است.